

جمهوری اسلامی ایران
دانشگاه فرهنگستان
موسسه تخصصی زبان

دوره دوم متوسطه

درس مشترک

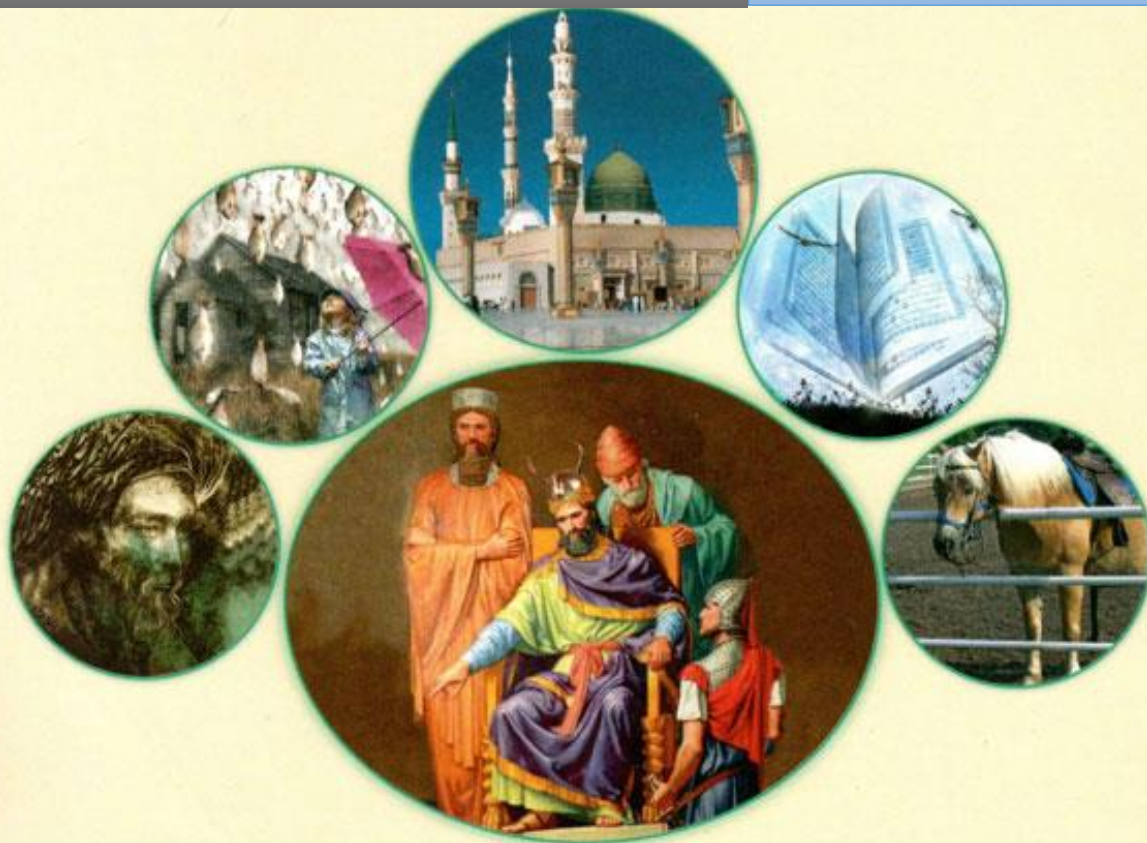
۱۱۰۲۰۶

عربی، زبان قرآن (۱)

رشته های علوم تجربی، ریاضی و فیزیک - شاخه های فنی و حرفه ای و کار دانش

جزوه قواعد عربی دهم

تهیه و تنظیم: محمد علمدار

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :

أَلْعَالِمُ بِلَا عَمَلٍ كَالشَّجَرِ بِلَا ثَمَرٍ.

جزوه قواعد عربی دهم

قابل استفاده برای کلیه رشته ها

تهیه و تنظیم: محمد علمدار

تابستان ۱۴۰۰

**** قابل توجه همکاران محترم و دانش آموزان گرامی ****

۱_ استفاده از این جزوه برای کلیه افراد رایگان بوده و کسی حق خرید و فروش آن را ندارد.

۲_ هرگونه کپی برداری بدون ذکر منبع، شرعا و قانونا مجاز نمی باشد.

[@alarabi_alamdar](#)

زندگی صمنه ی یکتای هنرمندی ماست

هر کسی نغمه ی خود خواند و از صمنه زود

صمنه پیوسته به جاست

فره آن نغمه که مردم بسپارند به یاد . . .

تقدیم به؛

روح زنده یاد استاد مهدی سلیمانی

فهرست

درس اول	صفحه ۵
درس دوم	صفحه ۸
درس سوم و چهارم	صفحه ۱۳
درس پنجم	صفحه ۲۵
درس ششم	صفحه ۳۱
درس هفتم	صفحه ۳۴
درس هشتم	صفحه ۳۹

* قواعد درس اول (یادآوری عربی هفتم تا نهم) _ نحوه ساخت فعلهای ماضی، مضارع، امر و نهی *

ردیف	نام صیغه (ساخت)	ضمیر (منفصل)	فرمول و مثال ماضی	فرمول و مثال مضارع	مثال امر	مثال نهی
۱	اول شخص مفرد (لِلْمُتَكَلِّمِ وَحْدَهُ)	أنا	ریشه + ثُ : ذَهَبْتُ	آ + ریشه : أَذْهَبُ	_____	_____
۲	دوم شخص مفرد مذکر (لِلْمُخَاطَبِ)	أنتَ	ریشه + تَ : ذَهَبْتَ	تَ + ریشه : تَدْخُلُ	أَدْخُلْ	لا تَدْخُلْ
۳	دوم شخص مفرد مؤنث (لِلْمُخَاطَبَةِ)	أنتِ	ریشه + تِ : قَدَرْتِ	تِ + ریشه + يَنْ : تَذْهَبِينَ	إِذْهَبِي	لا تَذْهَبِي
۴	سوم شخص مفرد مذکر (لِلغَائِبِ)	هُوَ	ریشه : كَتَبَ	يَ + ریشه : يَكْتُبُ	_____	_____
۵	سوم شخص مفرد مؤنث (لِلغَائِبَةِ)	هِيَ	ریشه + ثُ : حَرَجْتُ	تَ + ریشه : تَخْرُجُ	_____	_____
۶	اول شخص جمع (لِلْمُتَكَلِّمِ مَعَ الْغَيْرِ)	نَحْنُ	ریشه + نا : جَعَلْنَا	نَ + ریشه : نَجْعَلُ	_____	_____
۷	دوم شخص مثنی مذکر (لِلْمُخَاطَبَيْنِ)	أنتما	ریشه + ثُا : جَلَسْتُمَا	تَ + ریشه + انِ : تَجْلِسَانِ	اجلسا	لا تجلسا
۸	دوم شخص مثنی مؤنث (لِلْمُخَاطَبَتَيْنِ)	أنتِما	ریشه + ثُا : جَعَلْتُمَا	تَ + ریشه + انِ : تَجْعَلَانِ	اجعلا	لا تجعلا
۹	دوم شخص جمع مذکر (لِلْمُخَاطَبِينَ)	أنتم	ریشه + ثُمُ : ذَهَبْتُمْ	تَ + ریشه + وْنَ : تَذْهَبُونَ	إِذْهَبُوا	لا تَذْهَبُوا
۱۰	دوم شخص جمع مؤنث (لِلْمُخَاطَبَاتِ)	أنتنَّ	ریشه + ثُنَّ : عَسَلْتُنَّ	تَ + ریشه + نَ : تَغْسِلُنَّ	إِغْسِلْنَ	لا تغسِلْنَ
۱۱	سوم شخص مثنی مذکر (لِلغَائِبَيْنِ)	هُما	ریشه + ا : حَرَجَا	يَ + ریشه + انِ : يَخْرُجَانِ	_____	_____
۱۲	سوم شخص مثنی مؤنث (لِلغَائِبَتَيْنِ)	هُما	ریشه + تا : كَتَبْتَا	تَ + ریشه + انِ : تَكْتُبَانِ	_____	_____
۱۳	سوم شخص جمع مذکر (لِلغَائِبِينَ)	هُم	ریشه + وا : جَعَلُوا	يَ + ریشه + وْنَ : يَجْعَلُونَ	_____	_____
۱۴	سوم شخص جمع مؤنث (لِلغَائِبَاتِ)	هُنَّ	ریشه + نَ : حَرَجْنَ	يَ + ریشه + نَ : يَخْرُجْنَ	_____	_____

* نکات مهم :

۱- هر فعل عربی از سه حرف اصلی تشکیل شده که به این سه حرف « ریشه » می گوئیم.

۲- ضمیرهای منفصل در ماضی، مضارع، امر و نهی یکسان هستند.

۳- به علامتهایی که بعد از ریشه می آیند اصطلاحاً « شناسه » می گوئیم.

۴- همانطور که مشاهده کردید فرمول بعضی صیغه ها مشابه هم هستند که در داخل جمله (با توجه به قبل و بعد فعل مورد نظر) براحتی قابل تشخیص هستند.

مثال:

تَذَهَبُ الطالبة إلى المدرسة ← تَذَهَبُ : سوم شخص مفرد مونث (صیغه ۵ مضارع)

یا تلمیذُ، هل أنت تَذَهَبُ إلى المدرسة؟ ← تَذَهَبُ : دوم شخص مفرد مذکر (صیغه ۲ مضارع)

۵- فرمول فعل سوم شخص مفرد مذکر ماضی، فقط ریشه فعل تنها و بدون شناسه می باشد: ذَهَبَ ، خَرَجَ ، كَتَبَ و

* نحوه ساختن فعل امر

۱- ابتدا حرف مضارع (ت) را از اول فعل حذف می کنیم.

۲- سپس فعل را مجزوم میکنیم.

۳- در آخر یک همزه به اول فعل اضافه می کنیم و به آن حرکت می دهیم.

مثال: تَخْرُجُ ← خُرْجُ ← خُرْجُ ← أُخْرِجُ

*** طریقه مجزوم کردن فعل**

_ در فعلهای بدون شناسه حرکت ضمه (ُ) در آخر فعل تبدیل به ساکن میشود.

تَذَهَبُ ← اِذْهَبْ

_ در فعلهای شناسه دار (غیر از فعلهای جمع مؤنث) حرف « ن » از آخر فعل حذف می شود.

تَجْلِسَانِ ← اِجْلِسَا

_ در فعلهای جمع مؤنث، آخر فعل هیچ تغییری نمی کند.

تَنْصُرْنَ ← اَنْصُرْنَ

(نکته : در فعلهای جمع مذکر بعد از اینکه « ن » را حذف کردیم، باید یک حرف الف به آخر فعل اضافه کنیم .)

تَذَهَبُونَ ← اِذْهَبُوا

*** نحوه مشخص کردن حرکت همزه ی امر**

_ اگر دومین حرف اصلی فعل، حرکت َ یا ِ داشته باشد، همزه حرکت کسره (ِ) میگیرد.

تَجْعَلُونَ ← اِجْعَلُوا // تَجْلِسِينَ ← اِجْلِسِي

_ اگر دومین حرف اصلی فعل حرکت ضمه (ُ) داشته باشد، همزه حرکت ضمه (ُ) میگیرد.

تَخْرُجْنَ ← اُخْرُجْنَ

*** نحوه ساختن فعل نهی**

۱- ابتدا به اول فعل حرف « لا » اضافه می کنیم.

۲- سپس فعل را مجزوم می کنیم. (! توجه : نحوه مجزوم کردن فعلهای نهی نیز به همان سه روشی است که در مورد فعل امر توضیح دادیم.)

تَغْسِلُونَ ← لَا تَغْسِلُوا // لَا تَكْتُبُ ← لَا تَكْتُبَنَّ // تَجْعَلَنَّ ← لَا تَجْعَلَنَّ

* نکته : فعل امر و نهی فقط از فعلهای مضارع ساخته می شود.